

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA PRESENTADA PER DEU ENTITATS RELATIVA AL DRET AL MEDI AMBIENT, EL DRET A LA MOBILITAT I EL DRET A L'ESPAI PÚBLIC (ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 15 d'abril de 2024, diverses entitats que tenen entre les seves finalitats fundacionals la promoció de la defensa dels drets dels vianants, dels modes de transport sostenibles, així com d'un medi ambient saludable, lliure de fums i soroll, van presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposaven el seu desacord per l'exhibició de Fórmula 1 que l'Ajuntament de Barcelona pretén organitzar al centre de la ciutat la tercera setmana del mes de juny de 2024.

Les deu entitats promotores de la queixa manifestaven el següent:

- La ciutat no ha de ser un espai per a competicions de motor, amb fum, soroll i velocitat i, per tant, han denunciat que es destini 1 milió d'euros a aquesta activitat. Argumenten que no hi ha cap esdeveniment que promogui modes de mobilitat sostenible que disposi d'un pressupost municipal tan elevat.
- Amb les evidències de les quals es disposa actualment sobre l'impacte en la salut de la contaminació de l'aire i el soroll, i la necessitat de disposar d'espais públics i verds urbans a la ciutat, és inadequat i innecessari que l'Ajuntament de Barcelona organitzi un esdeveniment d'aquest tipus als carrers de la ciutat.
- Segons les informacions que s'han publicat als mitjans, es preveu que els vehicles puguin fer derrapatsges, accelerant els motors al màxim i escalfant els pneumàtics fins a provocar fumerades denses tant a la rotonda de la Gran Via com al gir de la ronda de la Universitat.
- Amb aquest esdeveniment s'està enviant un missatge contradictori a la ciutadania, a qui se li està demanant una sèrie d'esforços respecte dels seus hàbits de mobilitat amb l'objectiu de millorar la qualitat de l'aire. Les pràctiques que es duren a terme a l'exhibició són contràries a les polítiques de seguretat viària i als missatges relacionats amb la moderació de la velocitat, un dels principals factors de la sinistralitat més greu. També són contràries a les

mateixes estratègies de l'Ajuntament i la Generalitat quant a la reducció de la contaminació.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per les entitats promotores de la queixa, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de l'Eixample** per tal de conèixer els permisos atorgats o en tramitació i el detall de les activitats a dur a terme, així com les mesures de prevenció i seguretat a implementar.

El dia 16 d'abril de 2024, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa. Atès que encara no s'ha rebut la informació demanada, la present decisió s'ha elaborat partint de la informació existent al web municipal sobre aquest esdeveniment.

CONSIDERACIONS

1. Manca de resposta dels òrgans municipals

Aquesta Sindicatura de Greuges de Barcelona encara no ha rebut la informació que es va sol·licitar per resoldre la queixa. Recordem que la informació es va demanar en data 16 d'abril de 2024 i que es preveu que l'esdeveniment tingui lloc entre el 15 i el 22 de juny de 2024. En conseqüència, aquest termini de més d'un mes i mig supera el que pot considerar-se un temps raonable, d'acord amb els principis d'eficiència i bona administració amb què han de regir-se els serveis municipals.

La manca d'informació per part dels òrgans municipals responsables dificulta a la nostra institució el fet de poder discernir si s'ha actuat correctament en el cas concret objecte de queixa. Malgrat això, donada la proximitat temporal de la celebració de l'acte objecte de la queixa, i tenint en compte tota la informació aportada per les entitats reclamants, així com la que s'ha publicat als mitjans, considerem oportú emetre aquest pronunciament sense disposar de la informació municipal sol·licitada.

Recordem, però, al Districte de l'Eixample el deure de col·laborar amb aquesta Sindicatura, establert per l'article 3.7 de la normativa reguladora de la institució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona (aprovada per la Comissió de Govern en sessió

del 19 de gener de 2005), **per tal que pugui desenvolupar adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i alhora vetllar pels drets de la ciutadania.**

2. L'esdeveniment de Fórmula 1 Barcelona Fan Festival 2024

Segons les informacions publicades als mitjans de comunicació i pel servei de premsa¹ de l'Ajuntament, l'esdeveniment que qüestionen les entitats promotores de la queixa i al qual es refereixen com a "F1 Live Barcelona Road Show" se celebrarà en el marc del **festival previ al Gran Premi de Fórmula 1 que tindrà lloc al Circuit de Barcelona-Catalunya** del 21 al 23 de juny de 2024. Aquest festival s'anuncia amb l'objectiu d'acostar la Fórmula 1 a tota l'afició i s'ha previst portar a cap una sèrie d'activitats al centre de la ciutat, del 15 al 22 de juny de 2024.

El festival inclourà la instal·lació d'un "Fan Village" a la plaça de Catalunya en el qual es duran a terme un seguit d'exhibicions, simulacions i altres entreteniments, incloent-hi una zona de jocs i un espai de botiga del Circuit. També es farà una exhibició de vehicles de Fórmula 1 al carrer, concretament el dia 19 de juny de 2024. És l'anomenat "Road Show", que tindrà lloc al passeig de Gràcia, per on circularan els vehicles de Fórmula 1. Per acabar, el "Fans Fòrum" tindrà lloc a la mateixa plaça de Catalunya, que comptarà amb la presència d'alguns pilots de Fórmula 1 i música en directe.

En relació amb el "Road Show", que és l'exhibició de la Fórmula 1 que es farà el dia 19 de juny de 2024 a partir de les 18.00 hores al passeig de Gràcia, sabem que els vehicles sortiran de la ronda de la Universitat, on estaran situats els garatges (boxes) dels equips, i es dirigiran cap al nord, giraran a la rotonda de la gran via de les Corts Catalanes i després continuaran fins a arribar a l'alçada del carrer d'Aragó per tornar a girar cap al sud. Els monoplaques els conduiran pilots de Fórmula 1 amb una velocitat màxima de 100 km/h.

El dia 14 de maig de 2024 es va presentar l'esdeveniment a la casa Amatller, en el qual **el consistori va mostrar tot el seu suport a l'esdeveniment de promoció del Circuit de Barcelona-Catalunya.**

---

¹ <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/2024/05/14/presentat-el-formula-1-barcelona-fan-festival-2024/>

3. Col·laboració municipal amb Circuits de Catalunya SL

L'Ajuntament de Barcelona, a l'igual d'altres administracions públiques, fa anys que dona suport a l'esdeveniment esportiu de Fórmula 1 de Montmeló, els drets d'explotació del qual els ostenta la mercantil Circuits de Catalunya SL.

A la informació pública sobre convenis consta que l'Ajuntament va atorgar una subvenció de 600.000 euros (2022) i 750.000 euros (2023), respectivament, a favor de Circuits de Catalunya SL. Aquest conveni es va publicar a la *Gasetta Municipal* de 22 de desembre de 2022.

L'Ajuntament de Barcelona, d'acord amb l'article 58.3 de la Llei 22/1998 que aprova la Carta municipal de Barcelona, pot promoure tota classe d'activitats i prestar tots els serveis públics que afectin l'interès general de la ciutadania, així com portar a terme activitats complementàries a les d'altres administracions públiques.

En aquest marc, i d'acord amb l'acció de foment de l'Ajuntament de Barcelona, el pacte primer del conveni establia l'interès del consistori a donar suport i col·laborar amb Circuits de Catalunya SL per raó de la contribució de l'esdeveniment a la projecció nacional i internacional de la ciutat. L'objectiu és impulsar la promoció econòmica i donar impuls a l'economia local (comerç, restauració, hostaleria i serveis), alhora que pretén propiciar la participació de la ciutadania en l'esdeveniment.

És evident que els grans esdeveniments tenen un fort impacte econòmic en la ciutat i generen beneficis directes i indirectes a la ciutadania. Així mateix, en alguns casos, poden tenir una dimensió social o cultural i poden contribuir a incrementar la inclusió i el sentiment de pertinença, així com deixar un llegat important a la ciutat.

Aquesta **Sindicatura valora positivament les actuacions de promoció econòmica de la ciutat quan tenen per objecte esdeveniments sostenibles** que respecten el gaudi pacífic dels drets de ciutadania i estan en línia amb les polítiques d'actuació municipal.

En el cas que ens ocupa, l'objecte de la queixa no és l'esdeveniment en si, sinó una activitat concreta del seu programa d'activitats que, fins a on tenim coneixement, no s'havia organitzat mai, o almenys no amb les característiques anunciades de l'esmentat "Road Show".

Amb aquesta mirada, en els apartats següents analitzarem com aquesta acció impacta de manera substancial diversos drets de la ciutadania, com són el **dret a l'espai públic, a la mobilitat sostenible, al medi ambient i a la salut**.

4. El dret a l'espai públic i els usos privatis de la via pública

Els carrers i espais públics de la ciutat estan destinats a l'ús i el gaudi de totes les persones. No obstant això, les vies públiques poden admetre diferents tipus d'usos. Fins i tot, si es reuneixen determinades circumstàncies, aquests poden ser de caràcter privatiu, quan un determinat ús n'impedeix d'altres.

Així, d'una banda, hi ha l'**ús comú general**, que és el que pot exercir lliurement qualsevol persona, utilitzant el bé d'acord amb la seva naturalesa (article 56.1 del Decret 336/1988, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament del patrimoni dels ens locals; article 8.1 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics). Per tant, ens trobem davant d'un ús relacionat essencialment amb la circulació o l'estada de persones.

I, de l'altra, hi ha l'**ús comú especial**, que és aquell en el qual concorren circumstàncies singulars de perillositat, intensitat d'ús (o similars) o que suposen un aprofitament de l'espai públic més enllà dels usos definits com a generals, d'acord amb el que estableix l'article 56.2 del Decret i l'article 27 de l'Ordenança citats. En aquest tipus d'ús, les activitats que es duguin a terme a la via pública (sense excloure'n de forma permanent altres usos) estan sotmeses a la concessió d'una llicència.

En el cas que ens ocupa, **l'esdeveniment que tindrà lloc al centre neuràlgic de la ciutat, concretament al passeig de Gràcia, requereix l'obtenció d'una llicència municipal** perquè afectarà altres usos (la circulació i l'estada de les persones) i pot suposar un increment del risc o perillositat de la via pel que fa a les persones espectadores.

Amb referència a la seguretat de les persones, l'Ajuntament ha anunciat que es duran a terme les inspeccions de seguretat que siguin necessàries abans de l'esdeveniment. Però, pel que fa a l'autorització municipal, l'Ajuntament no ens ha fet arribar la informació sol·licitada relativa a aquesta qüestió. Per aquest motiu, creiem oportú recordar al consistori el que disposa la Llei 33/2003, de 3 de novembre, de patrimoni de les administracions públiques quant als títols habilitants dels usos possibles dels béns de domini públic (arts. 84, 85 i 86).

Volem posar èmfasi en el fet que la concessió de la corresponent autorització municipal no només legitima que es dugui a terme l'activitat amb les condicions adequades, sinó que també permet a les autoritats municipals actuar de manera planificada i adoptar les mesures necessàries per **minimitzar l'impacte de l'esdeveniment a l'espai públic, i així asseguruen el dret de la ciutadania de gaudir-lo.**

Com dèiem més amunt, els carrers de la ciutat són un espai col·lectiu que pertany a tota la ciutadania, on transcorre la vida quotidiana i on, en gran manera, es

desenvolupen les relacions socials, comercials i de lleure. Així doncs, **les activitats que es desenvolupin a la via pública només poden limitar el dret de la ciutadania als usos generals si es disposa de l'autorització municipal corresponent.**

5. Objectius municipals envers la mobilitat sostenible

El Pla de mobilitat urbana de Barcelona 2024 (PMU) va tenir com a objectiu ambiental principal assolir un nivell de qualitat de l'aire òptim per a la salut de les persones, atesa la clara **correlació entre la contaminació atmosfèrica i el trànsit rodad.**

A l'àrea metropolitana de Barcelona, els índexs de contaminació continuen per sobre de les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut. En concret, a la ciutat de Barcelona els dos elements perjudicials més presents a l'aire de la ciutat són el diòxid de nitrogen (NO₂), un gas irritant que ataca els pulmons i que produeixen sobretot els motors de combustió interna, i les partícules en suspensió menors de 10 micres (PM₁₀), que afecten especialment el sistema respiratori i cardiovascular i que tenen l'origen principalment en els processos de combustió, rodaments i frenades dels vehicles, així com en les obres de construcció o en la pols que arriba del Sàhara².

En aquests moments s'està debatent el **nou Pla de mobilitat urbana (PMU)** per als anys 2025-2030, amb una visió centrada a assolir una millor mobilitat de les persones, i això s'identifica amb una mobilitat segura, saludable, respectuosa, equilibrada, justa i eficient.

En la sessió dedicada a la "Mobilitat i sostenibilitat: salut, qualitat de l'aire i soroll"³ celebrada el 9 de maig de 2024, entre d'altres, es van establir com a objectius prioritaris de l'estratègia municipal de mobilitat els següents:

- que s'acceleri la descarbonització del transport i la reducció de les externalitats negatives, i
- que es garanteixi el dret a la mobilitat sostenible i segura per a tothom.

Si bé és veritat que l'any 2023 es va complir amb els nivells màxims d'emissions de NO₂, PM₁₀, i PM_{2,5} a totes les estacions de mesura de Barcelona (i, per tant, actualment la concentració de contaminants locals està per sota dels llindars de la vigent directiva europea), també ho és que l'any 2030 aquests llindars baixaran i que caldrà adoptar mesures per assolir els nous nivells.

---

² Font: web municipal, secció sobre qualitat de l'aire.

³ <https://www.decidim.barcelona/processes/PMU2025-2030/f/6209/meetings/7020>

Reptes pel 2030 i visió pel 2050

Vector	Situació actual	Objectiu de ciutat 2030	Visió 2050
	<p><i>Mitjana anual</i></p> <p>NO₂: 35 µg/m³ (2023) Nivell normatiu actual: 40 µg/m³</p> <p>PM10: 28 µg/m³ (2022) Nivell normatiu actual: 40 µg/m³</p> <p>PM2,5: 16 µg/m³ (2022) Nivell normatiu actual: 20 µg/m³</p>	<p>^{EU} <i>Nous nivells normatius proposats Directiva europea</i></p> <p>NO₂: 20 µg/m³</p> <p>PM10: 20 µg/m³</p> <p>PM2,5: 10 µg/m³</p>	<p><i>Nivells OMS:</i></p> <p>NO₂: 10 µg/m³</p> <p>PM₁₀: 15 µg/m³</p> <p>PM_{2,5}: 5 µg/m³</p>

Aquesta Sindicatura considera que la configuració del dret a la mobilitat ha d'estar intrínsecament lligada al dret al medi ambient, i d'aquí la seva dimensió de mobilitat sostenible tal com es reflecteix en diverses normatives bàsiques, com l'Estatut d'autonomia de Catalunya (articles 27 i 48.1) i la Carta de drets i deures de la ciutat de Barcelona (articles 31 i 32.1).

Vista la normativa anterior a la qual s'ha fet referència, així com les polítiques municipals de promoció de la mobilitat sostenible a la ciutat, aquesta Sindicatura considera convenient assenyalar la incongruència d'executar al centre de la ciutat un esdeveniment que no es correspon amb la promoció d'una mobilitat sostenible i que, a més, comportarà un augment de la contaminació (atmosfèrica i acústica), com analitzarem a continuació.

6. El deure de protecció del medi ambient i el dret a la salut

La protecció del medi ambient es troba àmpliament recollit en el dret internacional públic. Així, segons el Pacte internacional de drets econòmics, socials i culturals, els estats reconeixen el dret de tota persona al gaudiment del més alt nivell possible de salut física i mental. Per garantir la plena efectivitat d'aquest dret **cal adoptar les mesures necessàries per millorar el medi ambient en tots els seus aspectes** (art. 12).

En l'àmbit regional europeu, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat estableix que la ciutadania té dret a un medi ambient sa que cerqui la compatibilitat entre el desenvolupament econòmic i l'equilibri ambiental (art. XVIII).

La Constitució espanyola, a l'article 45, reconeix el **dret de totes les persones a gaudir d'un medi ambient adequat** per al desenvolupament de la persona, així com el deure de conservar-lo.

Per acabar, en l'àmbit local, la Carta de drets i deures de la ciutat de Barcelona estableix que **totes les persones tenen dret a un medi ambient que permeti una bona qualitat de vida a la ciutat i que l'hàbitat sigui lliure de residus i de contaminació** (art. 31).

Així mateix, cal recordar que l'Ajuntament té competència pròpia en matèria de medi ambient urbà i, a aquest efecte, ha de protegir la ciutadania contra la contaminació acústica i atmosfèrica (art. 25.2.b de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local). Organitzar un esdeveniment d'exhibició de vehicles de Fórmula 1 en una ciutat que històricament ha superat els límits de contaminació atmosfèrica admesos no és una decisió alineada amb el deure de protecció del medi ambient. A més, el districte de l'Eixample, on està previst dur a terme el "Road Show", és on hi ha els nivells més elevats d'exposició al NO₂. Cal tenir en compte que els vehicles monoplaques, a més del soroll que emeten quan circulen a gran velocitat, són una font generadora de gasos contaminants, sobretot si derrapen.

D'acord amb aquestes consideracions, és difícilment justificable autoritzar activitats contaminants en un context de crisi climàtica i d'un ampli consens mundial envers la necessitat de reduir les emissions de gas d'efecte hivernacle. De fet, el mateix Ajuntament de Barcelona promou iniciatives rellevants que permeten reduir la contaminació del trànsit rodat, com l'establiment de zones de baixes emissions o la conversió de carrers en zones de vianants. Aquesta Sindicatura demana al consistori que vetlli per la coherència de polítiques i decisions municipals i, per tant, reconsideri la realització del "Road Show".

Més enllà de l'impacte d'aquesta activitat en el dret al medi ambient, no podem obviar l'afectació del dret a la salut. Tal com apunta l'Agència de Salut Pública de Barcelona en diversos estudis, la contaminació acústica i atmosfèrica són un problema greu de salut a la ciutat. La Sindicatura de Greuges de Barcelona considera que **el dret de les persones a viure en un medi sa, sostenible i respectuós amb la salut hauria de privilegiar-se enfront d'altres factors.**

7. Ponderació dels beneficis i els drets afectats

L'impacte de la celebració del "Road Show" en el dret a l'espai públic, la mobilitat sostenible, el medi ambient i la salut porten aquesta Sindicatura a demanar al consistori que ponderi els beneficis que obtindrà la ciutat permetent una activitat d'aquestes característiques i l'afectació de drets de ciutadania que suposarà.

En aquest exercici de ponderació, també demanem als responsables municipals que tinguin en compte que les polítiques mediambientals dels municipis han de seguir el **principi de precaució**, segons el qual si una acció o política pot causar danys al medi ambient o a la salut pública, no s'haurien d'aplicar.

Per aquest motiu, estimem oportú **sol·licitar al consistori que revisi la decisió municipal de permetre la celebració del "Road Show"** i valori limitar el Fórmula 1 Barcelona Fan Festival 2024 als esdeveniments que no suposin un increment dels nivells actuals de contaminació a la ciutat.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació municipal de permetre la celebració del "Road Show" de Fórmula 1 al passeig de Gràcia no és coherent amb les polítiques de ciutat en matèria de mobilitat sostenible ni amb el respecte als drets a l'espai públic, a un medi ambient sa i a la salut.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar al Districte de l'Eixample i a l'Àrea d'Economia, Hisenda, Promoció Econòmica i Turisme** que valorin l'afectació de drets que comporta la celebració del "Road Show" i considerin la possibilitat de cancel·lar l'activitat.
- **Suggerir al Districte de l'Eixample i a l'Àrea d'Economia, Hisenda, Promoció Econòmica i Turisme** que la celebració del "Road Show" del dia 19 de juny del 2024 es dugui a terme en un espai habilitat per oferir aquest tipus d'activitat, com pot ser el Circuit de Barcelona-Catalunya, i que habiliti mitjans de transport públic per possibilitar el desplaçament de la ciutadania que vulgui assistir a aquest espectacle.
- **Suggerir a l'Àrea d'Economia, Hisenda, Promoció Econòmica i Turisme** que, en les decisions relacionades amb la promoció i la celebració de grans esdeveniments, vetlli per la coherència de les polítiques municipals i el respecte dels drets de ciutadania.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.